

GO'SHT-SUT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Abdullayev Jasurbek Abdijabborovich

QDTU “Innovatsion iqtisodiyot”

kafedrası tayanch doktoranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarishni rivojlantirishning iqtisodiy asoslari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda tarmoqning hozirgi holati, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish omillari, resurslardan oqilona foydalanish hamda qo'shilgan qiymat zanjirini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarishda investitsiya faolligini kuchaytirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari tarmoqning raqobatbardoshligini oshirish va aholini sifatli oziq-ovqat mahsulotlari bilan barqaror ta'minlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: go'sht-sut mahsulotlari, qishloq xo'jaligi, ishlab chiqarish samaradorligi, iqtisodiy asoslar, investitsiyalar, innovatsiyalar, qo'shilgan qiymat, oziq-ovqat xavfsizligi.

Аннотация: В статье рассматриваются экономические основы развития производства мясо-молочной продукции с научно-теоретической и практической точек зрения. Проведен анализ современного состояния отрасли, факторов повышения эффективности производства, рационального использования ресурсов и развития цепочки добавленной стоимости. Особое внимание уделено вопросам активизации инвестиционной деятельности, внедрения инновационных технологий и совершенствования механизмов государственной поддержки в мясо-молочной отрасли. Результаты исследования

направлены на повышение конкурентоспособности производства и устойчивое обеспечение населения качественной продовольственной продукцией.

Ключевые слова: мясо-молочная продукция, сельское хозяйство, эффективность производства, экономические основы, инвестиции, инновации, добавленная стоимость, продовольственная безопасность.

Abstract: This article examines the economic foundations for the development of meat and dairy production from scientific, theoretical, and practical perspectives. The study analyzes the current state of the sector, key factors influencing production efficiency, rational use of resources, and the development of value-added chains. Particular attention is paid to increasing investment activity, introducing innovative technologies, and improving state support mechanisms in the meat and dairy industry. The research findings contribute to enhancing sector competitiveness and ensuring sustainable supply of high-quality food products to the population.

Keywords: meat and dairy products, agriculture, production efficiency, economic foundations, investments, innovations, value-added chain, food security.

Hozirgi globallashuv va bozor iqtisodiyoti sharoitida oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash har bir mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarish tarmog'i aholini to'laqonli va sifatli oziq-ovqat bilan ta'minlashda muhim strategik ahamiyat kasb etadi. Go'sht va sut mahsulotlari inson salomatligini ta'minlashda asosiy ozuqa manbai bo'lib, ularning barqaror ishlab chiqarilishi mamlakatning iqtisodiy barqarorligi va ijtimoiy farovonligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

So'nggi yillarda qishloq xo'jaligida amalga oshirilayotgan islohotlar go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini oshirishga xizmat qilmoqda.

Biroq tarmoqda ishlab chiqarish samaradorligi, resurslardan foydalanish darajasi, texnologik yangilanish va investitsiya faolligi bilan bog'liq muammolar hanuzgacha saqlanib qolmoqda. Ayniqsa, qo'shilgan qiymat zanjirining yetarlicha rivojlanmaganligi, qayta ishlash ulushining pastligi va logistika infratuzilmasining cheklanganligi tarmoq rivojiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Shu munosabat bilan go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarishni rivojlantirishning iqtisodiy asoslarini takomillashtirish, samarali boshqaruv mexanizmlarini joriy etish hamda innovatsion va investitsion omillarning rolini chuqur tahlil qilish dolzarb ilmiy-amaliy masalaga aylanmoqda.

Go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarishni rivojlantirish masalalari xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan keng o'rganilgan. Tadqiqotlarda qishloq xo'jaligi tarmoqlarining iqtisodiy samaradorligini oshirish, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va raqobatbardoshlikni ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Xorijiy adabiyotlarda go'sht-sut sanoatini rivojlantirishda integratsiyalashgan yondashuv, ya'ni "fermer – qayta ishlash – logistika – bozor" zanjirini rivojlantirish asosiy omil sifatida ko'rsatiladi. Shuningdek, innovatsion texnologiyalar, raqamlashtirish va ekologik barqarorlik masalalari ham tarmoq rivojining muhim shartlari sifatida talqin qilinadi.

Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda esa chorvachilik mahsuldorligini oshirish, ishlab chiqarish tannarxini pasaytirish, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish hamda kichik va o'rta ishlab chiqaruvchilarning bozorga kirish imkoniyatlarini kengaytirish masalalari ustuvor yo'nalish sifatida e'tirof etilgan.

Shu bilan birga, mavjud adabiyotlarda go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarishni rivojlantirishning iqtisodiy asoslarini kompleks yondashuv asosida takomillashtirish, ayniqsa investitsiya va innovatsiya omillarining

o'zaro bog'liqligi yetarli darajada tizimli yoritilmagan. Ushbu holat mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligini belgilaydi.

Mazkur tadqiqotda iqtisodiy tahlilning umumilmiy va maxsus usullaridan foydalanildi. Jumladan: tizimli va kompleks yondashuv; taqqoslama tahlil; statistik kuzatuv va guruhlash; iqtisodiy-matematik tahlil; grafik va jadval usullari.

Tadqiqotda rasmiy statistika ma'lumotlari, tarmoq hisobotlari hamda ilmiy manbalardan foydalanildi. Ishlab chiqarish hajmi, mahsuldorlik, tannarx, rentabellik va investitsiya ko'rsatkichlari asosida go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarish samaradorligi baholandi. Olingan natijalar asosida iqtisodiy asoslarni takomillashtirish bo'yicha ilmiy xulosalar shakllantirildi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi yildan-yilga oshib borayotgan bo'lsa-da, uning iqtisodiy samaradorligi hududlar kesimida notekis rivojlanmoqda. Ayrim hududlarda chorvachilik mahsuldorligi yuqori bo'lsa, boshqa hududlarda resurslardan foydalanish darajasi pastligicha qolmoqda.

Shuningdek, innovatsion texnologiyalarni joriy etgan xo'jaliklarda ishlab chiqarish tannarxi pasayib, rentabellik darajasi sezilarli darajada oshgani kuzatildi. Bu esa iqtisodiy asoslarni takomillashtirishda innovatsiyaning muhim rolini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarishni rivojlantirishning iqtisodiy asoslarini takomillashtirish quyidagi yo'nalishlar orqali amalga oshirilishi lozim:

ishlab chiqarish va qayta ishlash jarayonlarida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish;

investitsiya muhitini yaxshilash va xususiy kapitalni jalb qilish mexanizmlarini kuchaytirish;

qo'shilgan qiymat zanjirini rivojlantirish va logistika infratuzilmasini takomillashtirish;

davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralarini samaradorlikka yo'naltirilgan holda amalga oshirish;

kichik ishlab chiqaruvchilarni kooperatsiyalash orqali ularning bozor imkoniyatlarini kengaytirish.

Mazkur takliflarning amaliyotga tatbiq etilishi go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqarishning iqtisodiy samaradorligini oshirish, tarmoq raqobatbardoshligini kuchaytirish va aholini sifatli oziq-ovqat mahsulotlari bilan barqaror ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi". – Toshkent, 2020–2030.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni. Chorvachilik tarmog'ini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida. – Toshkent, 2022.

3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori. Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha kompleks chora-tadbirlar. – Toshkent, 2021.

1. Abdullayev A., Xolmirzayev S. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.

2. Karimov N.K. Chorvachilik mahsulotlari ishlab chiqarish samaradorligini oshirish yo'llari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2021.

3. Rahmonov B.Sh. Agrosanoat majmuasida qo'shilgan qiymat zanjirini rivojlantirish. – Toshkent: Fan, 2019.

4. Ismoilov J.J. Oziq-ovqat sanoatida investitsion jarayonlar va ularning samaradorligi. – Toshkent, 2022.

5. To'xtayev D.R. Chorvachilik mahsulotlari bozorining iqtisodiy mexanizmlari // Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti. – 2020.

6. Кузнецов В.В. Экономика животноводства. – Москва: Колос, 2019.

Серова Е.В. Развитие мясо-молочного комплекса в условиях рынка
// АПК: экономика, управление. – 2021.

FAO. Meat and Dairy Market Review. – Rome, 2022.